

Valtioneuvoston asetus

jakeluvelvoitteen joustomekanismista

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain (446/2007) nojalla:

1 §

Hyväksyttävät joustomekanismitoimet

Energiavirasto voi hyväksyä uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain (446/2007), jäljempänä *jakeluvelvoitelaki*, 5 d §:n 2–4 momentissa tarkoitetuksi vaihtoehtoiseksi päästövähennystoimeksi (*hillintätoimi*):

- 1) fossiilisen öljyn tai kaasun käytöstä luopumisen pientaloissa sekä kuntien, seurakuntien ja yhdistysten omistamissa rakennuksissa;
- 2) muut kuin lämmitysmuodon muutosta koskevat fossiilisen energian käyttöä vähentävät energiatehokkuustoimet;
- 3) sähkökäyttöisten työkoneiden hankinnan;
- 4) metsityksen;
- 5) metsälannoituksen;
- 6) turvemaiden pohjavedenpinnan säätelyn ja nostamisen;
- 7) ruokinnalliset keinot kotieläinten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi;
- 8) biohiilen käytön maanparannusaineena;
- 9) metsien kiertoaikojen pidennyksen;
- 10) muut kuin 1–9 kohdassa mainitut päästövähennysten, hiilensidonnan ja hiilivaraston ylläpitotoimet taakanjako- ja maankäyttösektorilla.

2 §

Jakelijan joustomekanismia koskeva hyväksymishakemus

Jakelijan joustomekanismia koskevassa hyväksymishakemuksessa tai sen liitteissä on esitettävä vähintään seuraavat tiedot:

- 1) jakelijan nimi, kotipaikka ja yhteystiedot;
- 2) mahdollisen toimen toteuttajan nimi, kotipaikka ja yhteystiedot;
- 3) hillintätoimen nimi ja toimityyppi;
- 4) toimen tarkka sijainti;
- 5) toimen kuvaus;
- 6) toimen aloituspäivä ja kesto (*toteutuskausi*);
- 7) kuvaus ja perustelut toimen jakeluvelvoitelain 5 d §:n 2–4 momentissa tarkoitettujen vaatimusten täyttymisestä;
- 8) hillintätoimen laskenta- ja mittausmenetelmä sekä tarvittaessa hiilivarastojen alkutilan kuvaus;
- 9) perusraskenaarion kuvaus, joka sisältää kaikki kasvihuonekaasutaseet;
- 10) arvio mahdollisen hiilivuodon määrästä ja kuvaus hiilivuodon hallinnasta;

11) laskentamenetelmällä etukäteen arvioidut toimella aikaansaadut päästövähennykset tai poistumien lisäykset (*hillintätulos*) verrattuna 3 §:ssä tarkoitettuun perusuraskenaarioon;

12) tarkkailusuunnitelma, joka sisältää riskienhallinnan kuvauksen mahdollisten häiriöiden osalta tai hillintätoimen vaikutuksen vapautumisen osalta, sekä selvityksen vastuukysymyksistä tällaisessa tilanteessa.

3 §

Perusuraskenaario

Edellä 2 §:n 9 kohdassa tarkoitetun perusuraskenaarion tulee tuottaa konservatiivinen arvio todennäköisestä päästö- ja poistumatasosta, joka toteutuisi ilman toimea. Perusuraskenaarion laatimisessa käytettävien lähestymistapojen ja laskentamenetelmien tulee varmistaa, ettei nettopäästötaso ole yliarvioitu ottaen huomioon päästöihin ja poistumiin sekä niiden määrällistämiseen liittyvä epävarmuus.

Perusuraskenaarion laatimisessa voidaan käyttää seuraavia lähestymistapoja:

- 1) alaspäin mukautetut historialliset päästöt;
- 2) kunnianhimoinen vertailukohta; tai
- 3) paras saatavilla oleva teknologia.

Jos jakelija käyttää perusuraskenaarion laatimisessa muita kuin 2 momentissa tarkoitettuja lähestymistapoja, hakemuksessa tulee esittää riittävän tarkka kuvaus käytetyistä oletuksista ja laskentamenetelmistä siten, että laskenta on toistettavissa. Lisäksi jakelijan tulee esittää käytettyyn lähestymistapaan liittyvät epävarmuustekijät siten, että käytetyn lähestymistavan luotettavuutta voidaan verrata suhteessa 2 momentin 1–3 kohdassa tarkoitettuihin perusurankenaarion laatimisen lähestymistapoihin. Jakelijan on lisäksi perusteltava valitsemansa lähestymistavan käyttö.

4 §

Hiilivuodon välttäminen

Edellä 2 §:n 10 kohdassa tarkoitettu arvio hiilivuodosta on huomioitava vähentämällä hillintätuloksesta hiilivuotoa vastaava määrä.

5 §

Lisäisyys

Jakelijan on osoitettava hakemuksessa, että käytetyllä laskentamenetelmällä 2 §:n 11 kohdassa etukäteen arvioidut toimella aikaansaadut hillintätulokset johtuvat hillintätoimen toteuttamisesta eivätkä ulkoisista tekijöistä, jotka eivät liity kyseiseen toimeen. Hakemuksessa on myös osoitettava luotettavasti, ettei toimea toteutettaisi ilman jakeluvuotojen joustomekanismin kannustinvaikutusta.

Taloudellinen lisäisyys voidaan osoittaa joko investointianalyysillä tai esteanalyysillä.

6 §

Vapautumisriskin hallinta

Edellä 2 §:n 12 kohdassa tarkoitettussa tarkkailusuunnitelmassa on esitettävä arvio toimen tuottamien hillintätulosten vapautumisriskistä ja kuvattava, miten vapautumisriski minimoidaan tai estetään.

Jos vapautumisriski on merkittävä tai jos riskin minimoiminen tai estäminen ei ole riittävää, Energiavirasto voi hylätä jakelijan hyväksymishakemuksen.

7 §

Vapautumisriskireservi

Vapautumisriskireserviä hallinnoi Energiavirasto.

Jakelijan on siirrettävä vapautumisriskireserviin 20 prosenttia maankäyttösektoriin kohdistuvan toimen ja 10 prosenttia muun toimen tuottamista hillintätuloksista.

Vapautumisriskireserviin siirretyt hillintätulokset palautetaan jakelijalle, kun hillintätoimen toteutuskauden päättymisestä on kulunut 5 vuotta. Jos vapautumisriskireservissä säilytettävien hillintätulosten määrä ei riitä kattamaan jakelijalle palauttamisessa tarvittavaa määrää, puuttuva osuus tulee viivytystä toimittaa jakelijalle reservin täydentymisen jälkeen. Jakelija voi käyttää palautettuja hillintätuloksia jakeluvälvoitteen täyttämiseen.

8 §

Vapautumisriskireserviä koskeva ilmoitusvelvollisuus

Jakelijan on ilmoitettava Energiavirastolle havaitsemistaan kasvihuonekaasujen vapautumistapahtumista, jotka voivat mahdollisesti johtaa hillintätulosten vapautumiseen, 30 päivän kuluessa tapahtuman havaitsemisesta.

Jakelijan on laadittava vapautumistapahtumasta arviointiraportti, joka toimitetaan Energiavirastolle 30 päivän kuluessa vapautumistapahtuman päätyttyä tai sen hallintaan saamisen jälkeen.

9 §

Vapautumisriskireservin käyttäminen

Jos 8 §:n 2 momentissa tarkoitettu arviointiraportti osoittaa, että havaittu tapahtuma ei ole johtanut vapautumiseen, Energiavirasto hyväksyy raportin ja ilmoittaa hyväksynnästä jakelijalle.

Jos Energiavirasto ei hyväksy 8 §:n 2 momentissa tarkoitettua arviointiraporttia tai jos arviointiraportin perusteella todetaan toimen tuottamien hillintätulosten vapautuneen, Energiaviraston on mitätöitävä vapautumisen määrää vastaavat hillintätulokset vapautumisriskireservistä.

Jakelijan on täydennettävä vapautumisriskireserviä siirtämällä vastaavan määrän uusia hillintätuloksia vapautumisriskireserviin Energiaviraston määräämässä aikataulussa.

10 §

Todentajan pätevyys

Todentaja on akkreditoitava standardin ISO 17029 mukaisesti.

Todentajan tulee soveltaa standardia ISO 14065 tai sitä vastaavaa standardia suorittaessaan todennuksia.

Todentajan pakollisia pätevyysalueita ovat:

- 1) kasvihuonekaasupäästövähennyksen laskenta ja seuranta;
- 2) metrologia ja fysikaalisten ominaisuuksien mittaus.

Todentajan vapaaehtoisia pätevyysalueita ovat:

- 1) maatalouden osalta:
 - a) kotieläintuotanto;
 - b) kasvinviljely;
 - c) maatalousmaat;
- 2) metsätalous;
- 3) turvemaat;
- 4) energiatekniset ratkaisut.

11 §

Poikkeamat

Todennuksessa havaitut poikkeamat on luokiteltava kriittisiksi, merkittäviksi tai vähäisiksi. Jakeluvuotoilain ja tässä asetuksessa säädettyjen velvoitteiden tahallista rikkomista, peruuttamatonta vaatimustenvastaisuutta tai joustomekanismin luotettavuuden vaarantavaa rikkomista on pidettävä kriittisenä poikkeamana.

12 §

Todentajan lausunto

Jakeluvuotoilain 5 e ja 5 f §:ssä tarkoitettuun todentajan lausuntoon on sisällytettävä soveltuvin osin vähintään seuraavat tiedot:

- 1) toimen osalta:
 - a) jakelijan yhteystiedot;
 - b) toimen toteuttajan yhteystiedot;
 - c) toimen nimi ja toimityyppi;
 - d) luettelo sijaintikohteista, joissa toimi toteutetaan;
- 2) todentajan osalta:
 - a) todentajaorganisaation yhteystiedot;
 - b) tarkastukseen osallistuneen todentajan tiedot;
 - c) akkreditointinumero;
- 3) tarkastusprosessin osalta:
 - a) tarkastuksen päivämäärä;
 - b) tarkastuksen vaiheet ja kesto;
 - c) tarkastetut paikat;
 - d) tarkastusmenetelmä;
- 4) tarkastustulosten osalta:
 - a) julkaisupaikka ja -päivä;
 - b) arvio toimen vaatimustenmukaisuudesta;
 - c) luettelo havaituista poikkeamista.

13 §

Paikan päällä tapahtuva todennus

Jakeluvuotoilain 5 f §:ssä tarkoitetun todentajan lausunnon antamiseksi todennus on suoritettava paikan päällä hillintätoimen sijaintikohteessa, paitsi jos katsotaan, että aineistotarkastuksilla voidaan saavuttaa sama varmuustaso kuin paikan päällä tehtävillä todennuksilla. Aineistotarkastus voidaan suorittaa ainoastaan Energiaviraston suostumuksella.

Edellä 1 momentista poiketen, jos hillintätoimi suoritetaan useissa sijaintikohteissa, paikan päällä tehtävä todennus voidaan suorittaa 14 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

14 §

Ryhmätodennus

Energiavirasto voi perustellusta syystä todentajan pyynnöstä päättää, että todentaja voi suorittaa ryhmätodennuksia.

Ryhmätodennuksessa todentaminen tulee suorittaa kaikista toimen sijainneista poimitun otoksen perusteella. Otoksen tulee olla neliöjuurta vastaava määrä toimen sijainneista. Määrää on korotettava, jos todentaja katsoo, että hillintätoimen riskitaso on korkea. Määrällisesti pienemmät otokset voidaan sallia, jos todentaja esittää riittävät perustelut neliöjuuriotannasta poikkeamiselle.

Otoksen enemmistössä havaittu poikkeavuus johtaa tapauskohtaisesti koko ryhmätodennuksen keskeyttämiseen.

15 §

Aineiston säilytysvelvollisuus

Todentaja on velvollinen säilyttämään kaiken joustomekanismin todentamiseen liittyvän aineiston kymmenen vuoden ajan jakeluvelvoitelain 5 e tai 5 f §:ssä tarkoitetun lausunnon antamisesta.

16 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 30 päivänä kesäkuuta 2025.

Helsingissä 27.6.2025

Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala

Teollisuusneuvos Pekka Grönlund